

Ni več časa za slepomišenje

Tragični dogodki, ki so se pripetili prejšnji mesec v Milanu, kjer so škvadristi umorili mladega pripadnika policijskih oddelkov, so pripomogli, da sta se italijanski tisk in tudi široka italijanska javnost začela ponovno ukvarjati z vprašanjem oživiljanja fašizma v vseh njegovih raznolikih videzih. Odgovornost novoфашистičnih organizacij in same misovske politične stranke za milanski umor je namreč preočitna, da bi demokratično čuteči ljudje še dalje mogli podcenjevati pojav, ki postopno, a vendar za gotovo izpodkopa temelje italijanske demokracije in vseh njenih republikanskih institucij.

Pri tem nastane najprej vprašanje, kateri so globlji vzroki, zaradi katerih se določeno število ljudi, med njimi tudi del mladine, navdušuje za režim, ki je še pred nekaj desetletji bil pahnil celotni italijanski narod v eno njegovih najstrašotnejših nesreč. Odgovor na to vprašanje seveda ni preprosto. Menimo pa, da se je treba vsekakor strinjati s predsednikom ustavnega sodišča prof. Francom Bonifacio, ki je na podobno vprašanje pred kratkim odgovoril: »Demokracija ni pokazala svoje učinkovitosti, se ni izkazala kot sila, ki mora sicer biti sposobna braniti svobodo, a mora tudi poskrbeti za napredek države. Ni bilo politične akcije, ki naj bi nudila zaposlitev tistemu, ki je nima, in ki naj bi dejansko uresničila ustavna načela enakopravnosti. Nostalgijska po preteklosti, zlasti fašistični, se lahko ohrani samo tedaj, kadar se izkaže, da je sedanjost nesposobna rešiti aktualne probleme.«

Predsednik ustavnega sodišča zato meni, da je učinkovito politično in pravno sredstvo za odstranjevanje in za dokončno odpravo pojavnosti fašizma še vedno polna izvedba temeljnih ustavnih načel, zlasti načela enakosti. »To pomeni,« pristavlja prof. Bonifacio, »da se morajo premožnejši žrtvovati za tiste, ki nimajo najpotrebnejšega za življenje. Zdi se pa mi, da smo vsi postali nekoliko preveliki egoisti. Vsakdo hoče imeti več, kot že ima, ne da bi pomislil na tiste, ki nima nič. To ni moralistična ugotovitev, temveč izrazito pravna, kajti takšen egoizem je v kričnem nasprotju z ustavnimi določili. Ustava namreč predvideva vzajemnost in sicer ne na karitativni ravni, pač pa kot ustavno in torej izrazito pravno obveznost.«

Že iz teh izjavanj dovolj jasno izhaja, da je za odpravo fašizma pri njegovih koreninah nujno potrebna predvsem politična akcija, katere splošne smernice že določa republiška ustava. Nič manj pomembna pa ni tudi dejavnost rednega sodstva, ki ima na razpolago jasna pravna sredstva za zatiranje fašističnih organizacij. V tej zvezi prihaja v poštev 12. dokončna prehodna ustavna norma, ki izrecno prepoveduje obnovo fašistične stranke, da ne omenjamo Scelbovega zakona iz leta 1952, ki navaja kriterije, po katerih je mogoče ugotoviti, ali je določena stranka fašistična. Prav na osnovi tega

NOVA VOJNA MED IZRAELCI IN ARABCI?

7. t.m. bodo obhajali v Izraelu 25-letnico ustanovitve judovske države. Poleg drugih velikih slovesnosti bodo priredili tudi veliko vojaško parado v Jeruzalemu, kar pa povzroča nekaj polemik tako v Izraelu samem kot tudi v tujini. Nekateri izraelski politiki namreč menijo, da bi si morale arabske države razlagati to parado, ki bo pokazala moč izraelske vojske in bo pritegnila v Jeruzalem množice Judov od vsepovsod, kot izzivanje. To pa bi lahko dalo povod za nov spopad ali vsaj za zaostroitev položaja na Bližnjem vzhodu. Arabci namreč le še s težavo zadržujejo svojo nestrpnost. Hočejo, da se spor končno reši, v upanju, da ne morejo ničesar izgubiti, pa naj vojna konča tako ali tako.

Egiptovski predsednik Sadat in libijski predsednik Gaddafi sta stopnjevala s svojimi bojevitimi govori, razpoloženje tistih, ki so za vojno, zlasti mladine, do prave histerije. Zaradi vojnih priprav Sadat zanemarija reševanje vseh drugih važnih notranjih tako političnih kot gospodarskih in socialnih problemov. Ti zadnji

pa so v Egiptu strašni. Egipt je med tistimi državami nerazvitega sveta, ki imajo najmanjši narodni dohodek na prebivavca. To ne more iti dolgo naprej in tako so mnogi opazovalci v svetu prepričani, da bo končno Sadat prisiljen začeti novo vojno z Izraelom, ker ne bo videl drugega izhoda iz labirinta problemov. Doslej sta le Sovjetska zveza s svojimi opozorili in strah pred porazom zadrževala Sadata od vojne. Toda oboje zdaj vedno manj zaleže pri njem.

Njegov račun je jasan in preprost. Če bi Arabci v novi vojni zmagali, bi pomenilo zanje popolno zmagovalstvo in konec Izraela. Po tem hrepenijo. Če pa bodo premagani, se bodo vesile končno zganile in napravile po svoje red na Bližnjem vzhodu, pri čemer bodo prisilile Izrael v stare meje iz leta 1947 ali vsaj izpred junijske vojne 1967. Po tem računu Arabci ne morejo z vojno nič izgubiti in ravno v tem je nevarnost nove vojne na Bližnjem vzhodu, ki pa bi udarila vso Evropo, zlasti pa tiste države, ki mejijo na Sredozemsko morje in med katerimi sta tudi Italija in Jugoslavija.

Današnja slika Češkoslovaške

Pred kratkim so minila štiri leta, odkar je postal generalni tajnik češkoslovaške KP Gustav Husak, avgusta letos pa bo poteklo pet let od vdora čet varšavskega pakta v to državo. Opazovalci poročajo, da so na Češkoslovaškem po daljšem razdobju končno zabeležili nekaj gospodarskih uspehov, saj se je na primer nacionalni dohodek v prejšnjem letu povečal za 5,8 odst., industrijska proizvodnja za 6,3 odst., kmetijski donos pa za 6,9 odst. Tudi na Češkoslovaškem se je pričela uveljavljati, seveda v specifičnih razmerah, nekakšna potrošniška družba in miselnost, ki je povezana s tem, čemur

oblast niti ne nasprotuje tako močno, saj se zaveda, da je to eden izmed načinov, ki bodo Čehom in Slovkom pomagali pozabiti žalostne dneve v avgustu 1968 in vse tisto, kar je potem sledilo.

V Pragi, ki šteje en milijon prebivalcev, je število privatnih avtomobilov doseglo 140.000 in računajo, da se bo do leta 1975 početrilo. V večini mestih so gledališča, diskoteke, nočni lokali vedno polni. Med letom 1971 in 1972 so zgradili 220.000 novih stanovanj, kar še ni bistveno omililo stanovanjske stiske, vendar so v istem času zgradili 140.000 vikendov izven mest. Tako ima kar 20 odst. prebivalcev Prage še eno bivališče na deželi.

Del vodstva partije, ki bi hotel močnejše zaostriti režim v državi, se boji te usmeritve, ki vodi k povečanju življenjske blaginje, češ da bi utegnili sprožiti novo liberalizacijo, in s tem novo češkoslovaško »pomlad«. Zdi se, da hoče Husak ubrati neko srednjo pot, seveda vedno v popolnem soglasju s Sovjetsko zvezo, istočasno pa zmanjšati vpliv starih stalinistov, ki so imeli odločujočo besedo pred letom 1968.

To bi bila zunanja podoba Češkoslovaške, za katero pa se precej neopazno skriva mnogo oblik nezadovoljstva. V državi je nameščenih od 50-70.000 sovjetskih vojakov, ki živijo dokaj odmaknjeni v vojašnicah na podeželju. Čehi in Slovaki na najrazličnejše načine izražajo protest proti tej prisotnosti, na primer tako, da iz dneva v dan polagajo šopke cvetja na grob Jana Palacha na pokopališču v Olsanyju, enem izmed predmestij Prage. Prebivalstvo sistema-

(Nadaljevanje na 3. strani)

zakona sta julija lanskega leta dva italijanska sodnika, zaprosila parlament, naj izda dovoljenje za kazensko obravnavo proti glavnemu tajniku misovske stranke Almiranteju, za katerega po mnenju omenjenih sodnikov obstajajo dokazi, da je obnovil fašistično stranko. Kot se čudno sliši, vendar drži, da parlament prošnje še ni rešil, čeprav zakon predvideva rok 30 dni za rešitev takšnih zadev.

Očitno je, da italijanske demokratične politične sile ne kažejo dovolj poguma in tudi politične jasnosti, kar zadeva pojav oživiljanja fašizma. To pa utegne postati zanje pravi bumerang. Zato je skrajni čas, da resni in odgovorni politični dejavniki prenehajo slepomišiti s tako nevarnim vprašanjem in se lotijo njegovega reševanja pri samih koreninah. V nasprotnem primeru bo Italija prej ali slej ponovno doživela to, kar je bila preizkusila pred pol stoletja.

D. L.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 6. maja, ob: 8.00 Koledar, 8.05 Slovenski motivi, 8.30 Kmetijska oddaja, 9.00 Sv. maša, 9.45 F. J. Haydn: Godalni kvartet, 10.15 Poslušali boste, 11.15 »Demetrijska«, Radijska igra, Napisala Marijana Prepeluh, 12.00 Nabožna glasba, 12.15 Vera in naš čas, 12.30 Nepozabne melodije, 13.00 Kdo, kdaj, zakaj..., 13.30-15.45 Glasba po željah, 15.45 »Potopljeni svet«, Drama, napisal Stanko Cajncar, 17.30 Šport in glasba, 18.30 Popoldanski koncert, 19.15 Trio Oscarja Petersona, 19.25 Zgodovina italijanske popevke, 20.00 Šport, 20.30 Sedem dni v svetu, 20.45 Pratika, 22.00 Nedelja v športu, 22.10 Sodobna glasba, 22.20 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 7. maja, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.40 Radio za srednje šole »Vipavska dolina«, 12.00 Opoldne z vami, 13.30 Glasba po željah, 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, 18.30 Radio za srednje šole, 18.50 Koncert, 19.20 Odvetnik za vsakogar, 19.30 Jazz, 20.00 Športna tribuna, 20.35 Slovenski razgledi: Srečanja — Flautist Boris Čampa, pri klavirju Marijan Lipovšek — Naša dežela v delih Simona Rutarja — Slovenski ansambli in zbori, 22.15 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 8. maja, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Pratika, 12.50 Saxofonist Boots Randolph, 13.30 Glasba po željah, 18.15 Umetnost, 18.30 Komorni koncert, 18.50 Glasbena beležnica, 19.10 Jurij Štokar (Z univerze), 19.20 Za najmlajše, 20.00 Šport, 20.35 Sergej Rahmaninov: Francesca da Rimini, opera, (Dušan Pertot), 22.05 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 9. maja, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.40 Radio za prvo stopnjo osnovnih šol: »Veselo zaračajmo!«, 12.00 Opoldne z vami, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, 18.30 Radio za prvo stopnjo osnovnih šol, 18.50 Pianistka Doris Wolf, 19.10 Higiena in zdravje, 19.20 Zbori in folklor, 20.00 Šport, 20.35 Simfonični koncert, Vodiča Oskar Kjuder in Janko Ban, Sodelujejo mezzosopranistka Alenka Dernač, violinist Črtomir Šiškočič in recitant Julij Guštin, V odmoru (20.35) Za vašo knjižno polico, 21.35 Romantične melodije, 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 10. maja, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Slovenski razgledi, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, 18.30 Marij Kogoj (Milko Renar), 19.10 Ob stoletnici Manzonijeve smrti (Vinko Beličič), 19.25 Pisani balončki, 20.00 Šport, 20.35 »Bog ohrani škotsko!«, Igra, napisal Nicola Manzari, 22.25 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 11. maja, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.40 Radio za drugo stopnjo osnovnih šol: »Zaščitimo naravo: Panda klub — voda«, 12.00 Opoldne z vami, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, 18.30 Radio za drugo stopnjo osnovnih šol, 18.50 Ivo Petrič: Divertimento per Slavko Osterc, 19.10 Liki iz naše preteklosti: »Avgusta Danilova« (Lelja Rehar), 19.20 Zbori in folklor, 20.00 Šport, 20.35 Delo in gospodarstvo, 20.50 Vokalno instrumentalni koncert, 21.50 V plesnem koraku, 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 12. maja, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 13.30 — 15.45 Glasba po željah, 15.45 Avtoradio, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, 18.30 Violinist Angelo Vattimo, 18.45 Orkester proti orkestru, 19.10 Pod farnim zvonom župne cerkve v Nabrežini, 19.40 Revija zborovskega petja, 20.00 Šport, 20.35 Teden v Italiji, 20.50 »Klik-klak«, 21.10 Ritmični orkester, 21.30 Vaše popevke, 22.30 Zabavna glasba.

ZADNJA SEJA DEŽELNEGA SVETA

Deželni svet Furlanije - Julijske krajine se je sestel danes na svoji zadnji seji v tej zakonodajni dobi. Na njej niso obravnavali kakšnih posebnih vprašanj oziroma sprejemali novih zakonov, marveč so vsem 60 svetovalcem, ki so pretekla štiri leta bili v njem, podelili kolajne v znak priznanja za njihovo delo in sodelovanje v tem najvišjem predstaviškem telesu dežele. Na seji je govoril tudi predsednik deželne ga sveta Ribezzi.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

ZLOMLJEN ČLOVEK

Zahodni dopisniki v Moskvi so prejeli besedilo pisma, katero je baže poslal sovjetski zgodovinar ukrajinskega pokolenja Pjotr Jakir znanstveniku Andreju Zaharovu in v katerem zanika vso svojo dosedanje »disidentsko« dejavnost ter kritizira samega sebe. Kot znano, je ustanovil Zaharov pred nekaj leti napol ilegalni »Odbor za obrambo človeških pravic«; objavil je tudi znano brošuro o temeljih sožitja med Vzhodom in Zahodom, ki vsebuje močno kritiko sovjetskega sistema, ne da bi se bil Zaharov pri tem oddajil od formalne poslušnosti sovjetskemu zakonu. Zato — in zaradi njegovega ugleda ter znanja, saj spada med najodličnejše sovjetske atomske znanstvenike, če ni celo najodličnejši med njimi — ga sovjetske oblasti doslej niso osebno nadlegovale, čeprav so že večkrat zahtevale od njega, naj razpusti svoj »Odbor«.

Pjotr Jakir je bil do lani eden njegovih najbolj zvestih sodelavcev, pa je bil aretiran lani junija zaradi pripadnosti omenjenemu odboru in svojega kritičnega stališča do sovjetskega sistema, zlasti kar zadeva politične procese proti izobražencem. Zaprli so ga v umobolnico in tam je bil deležen takega ravnanja, da so ga, kot se da sklepati po njegovem pismu Zaharevu, duševno in moralno zlomili. Očitno je, da je napisal — ali podpisal — svoje pismo v obupnem duševnem stanju, verjetno celo iz edinega razloga, da bi olajšal svojo usodo. V pismu poziva Zaharova, ki se je bil zavzel zanj kot tudi za mnoge druge po krivici zaprte in obsojene, naj ne »napravi istih

zmot«, kot jih je napravil on.

Za zdaj ni mogoče ugotoviti, če je njegovo pismo pristno, ali morda le falzifikat, ki ga je izdelala politična policija, da bi vzela Jakirju ugled pri njegovih prijateljih in v tujini. Lahko tudi — pravijo tuji dopisniki v Moskvi — da je Jakir podpisal pismo pod grožnjo.

Jakir je sin slovitega sovjetskega generala, junaka sovjetske revolucije, ki ga je dal Stalin ustreliti med svojimi »čistkami« leta 1937, v času Hruščeva pa je bil njegov spomin rehabilitiran. Tudi Pjotra so leta 1937 aretirali skupaj očetom in materjo ter je prebil sedemnajst let v koncentracijskem taborišču. Preden so ga lani ponovno zaprli, je večkrat v zasebnih pogovorih priznal, da se zelo boji telesnega trpljenja. S tem je opozoril svoje prijatelje, naj ne verjamejo njegovim morebitnim »priznanjem« in »kesanju«, če bi jih objavili po njegovi novi aretaciji. Zato so njegovi prijatelji zdaj zelo skeptični glede pristnosti njegovega pisma, tembolj ker jim je znano, da je Jakir v norišnici, kjer je zaprt, zelo trpel in da je naravnost obupal v tistem okolju. Verjetno je Jakir podpisal pismo v upanju, da mu bo zapor olajšan ali da mu bodo prisodili na procesu milejšo kazen. Sovjetske oblasti nameravajo baže proces proti njemu na veliko razbobotati v javnosti in ga propagandno čimbolj izkoristiti.

V svoji »avtokritiki« Jakir sicer trdi, da vztraja pri svojem stališču glede Stalina in stalinizma, vendar pa se je prepričal, da je v svojem delovanju proti dozdnevemu novemu stalizmu postopno zašel na pot antisovjetizma.

Mihec in Jakec se menita o izginulih napisih v Rižarni in o govorancah

— Mihec, kej se ti zdi? Vselih more bet fašistam namalo nerodno, ke so zdej vsi pruti njem.

— Ja, je res. Vsi jeh zdej obsojajo, se pozivajo na ustavo jn na odporništvo jn pravejo, de je treba nekej naredet. Tudi naš žepan je u rižarni povedau strašno lepu. Je reku, de so u duhu prisotni vsi tisti, ke so jeh tam martrali jn zažgali. Jn da morbet gledajo na nas sez nekšnimi očitki, zatu ke smo preveč pozablivi jn nemarni jn neč ne porajtamo na njej žrtev.

— Be znalo tudi bet, de nam očitajo, de smo pestili, de so zginli skori vsi napisi, ke so jeh uani napisali na zide jn na vrata tisteh celic ob svoji smrtni uri. Jn tisti napisi so bli ani strašni dokumenti!

— Znaš Jakec, jest sm biu gledat tiste celice pred dostmi leti. Tabat je blo še dosti napisov. Jn ti rečem, de je blo narveč — ma dosti narveč — samo slovenskeh jn hrvaških napisov. Jn marsikateri je tudi napisou odkod de je. Jn kraji so bli skori samo iz Istre, sez Julijske krajine jn pole tudi ses hrvaškega Primorja. Vseh teh dokumentov na zideh zdej ni več.

— Ma je ben vse skupej lepu zrihtano ku monumento nazionale. Zdej bo tam lep prostor za ceremonije jn govorance od odporništva. Jn morbet bojo tolko prjazni, de bojo pestili reč kašno besedo tudi po slovensko.

— Znaš, kej se meni čudno zdi? Na tašne ceremonije pride vkep vsa oblast; komandanti

jn žepani jn prestauniki. In vsi so za odporništvo jn vsi se prdušajo: »nikoli več fašizma«. Jn vsi ti jemajo oblast u rokah jn vselih fašisti zganjajo kar čejo jn se delajo norca ses vseh skupej. Kej se ti zdi?

— Videš, meni se zdi, de vselih ne moremo verrat u iskrenost tisteh čakol. Strašno lepu se sliši, strašno lepu je povedano, ma vselih so samo besede. Skori se mi zdi, de je ku teater, kamer ke jegrauci skrbijo za tu, de bojo nardili lep efekt jn poželi an lep aplavz. Jn kadar ceremonija konča, je preci vse pozabljeno jn ostane vse ku prej.

— E, ma zdej so se vsi ledje nomalo zbedili jn vse kaže, de bojo bol odločno začeli nastopat pruti fašistam. Vidi — postaumo reč — zdej smo začeli zbirat podpise ku za ano peticijo vladi jn parlamenti, kamer ke zahtevamo, de je treba fašizem zatret. Jn tudi vesoki prestauniki pravejo, de je tudi po ustavi jn po zakonih fašizem prepovedan.

— Ja Mihec! Ma kej so šele zdej prebrali ustavo? Jn kadu ni respetirau ustavo? Jn zakej zdej mi nabiramo podpise? Kej nismo zvolili prestaunike u parlament jn u senat jn u deželo jn kej jest znam kam? Jn kej uani ne znajo, kej je njej doužnost? Sej so plačani! Kej jeh moremo prou mi sez našo peticijo spounet, de je narod pruti fašizmu! Jn uani, ke so zvoljeni jn plačani — zakej so tam?

— Prou praveš. Ma vselih bomo nabirali te podpise glih zatu, de bomo pokazali, de jema narod več čuta odgovornosti ku njegovi prestauniki.

— Taku je, Mihec, prou si povedau.

Egidij Vršaj:

Sindikati in Trst o deželnih razvojnih načrtih

Deželni svet Furlanije - Julijske krajine je pred kratkim odobril deželni urbanistični načrt in gospodarsko petletko 1971-75.

Do razvojnih načrtov so zavzeli stališče tudi sindikati in tržaški občinski svet. Glede deželnega urbanističnega načrta tri sindikalne zveze, CISL, CGIL in UIL kritično pripominjajo, da le zelo na splošno obravnava predvidene cilje. Priložena ni niti kartografija, katero zahteva deželni urbanistični zakon. Gre torej dejansko samo za del deželnega urbanističnega načrta, to je za splošen del. Zaradi tega je potrebna še nagla sestava conskih načrtov, ki bodo začrtali urbanistična področja ter določili specifične predpise za socialno-ekonomske cone. Le na ta način bo mogoče pričeti učinkovito prostorsko planiranje ter urejanje deželnega ozemlja.

Pomanjkljivosti deželnega urbanističnega načrta

Poskrbeti je treba — nadaljujejo sindikati — da se posveti v okviru deželnega gospodarsko-socialnega odbora CRES ne bodo spreminili v novo farso kot obravnavanje splošnega deželnega urbanističnega načrta. Priporočila prizadetih kategorij je namreč treba upoštevati.

Sindikati ugotavljajo še razne druge pomanjkljivosti v deželnem urbanističnem načrtu, ki utegnejo imeti znatne posledice za življenjske razmere delavcev. Te pomanjkljivosti so: pomanjkanje predpisov za posege v korist gradnje ekonomičnih in ljudskih stanovanj, da ne bi prišlo do gradenj slabše in zastarele kvalitete. Enako je nevarnost, da bi zgradili delavska stanovanja na preveč odročnih zemljiščih ter bi delavci imeli daleč do službenih mest. Po sodbi sindikatov tudi niso v deželnem urbanističnem načrtu določena razmerja med razvojem rezidenčnih con za delavce ter zadevno infrastrukturo.

Politiko urbanistične obnove in zaščite zgodovinskih središč je treba jasneje začrtati, da delavci ne bodo postopno izgnani iz mest ter preseljeni v periferične četrti s pomanjkljivimi servisi. Končno ni definirano družbeno iz-

DANAŠNJA SLIKA ČEŠKOSLOVAŠKE

(Nadaljevanje s 1. strani)

tično bojkotira ruske izdelke, kinematografi so ob predvajanju ruskih filmov skoraj prazni, mladi pa, ki se v šolah osem let obvezno učijo rusčine, tega jezika nočejo z nikomer govoriti. Mnogi izobraženci, ki so se leta 1968 vidno angažirali v češkoslovaški »pomlad«, so si morali poiskati kakšno drugo, njim neprimereno delo, dosti pa jih je še vedno v tujini in se kljub obljubam vlade, da bodo pomiloščeni, nočejo vrniti.

Torej bi današnji položaj na Češkoslovaškem lahko opredelili takole: večina prebivalstva noče misliti na politiko in podobne zadeve, marveč skrbi predvsem za povečanje svojega osebnega standarda, odpor pa tli v krogih izobražencev in študentov. Ti se zavedajo kvarnih posledic take politike za češki in slovaški narod, ob kateri osebna blaginja sicer postopoma raste, na drugi strani pa ljudstvo nima možnosti in niti volje aktivno sodelovati ter samostojno odločati v političnem in družbenem življenju v državi.

koriščenje obširnih področij, ki so namenjena za naravne in rečne parke.

Pomanjkljiva povezava

Upoštevajoč važnost, katero ima sicer sam na sebi deželni urbanistični načrt, sindikati kritizirajo pomanjkljivo povezavo med prostorskim planiranjem v Furlaniji - Julijski krajini ter urbanističnim in gospodarskim načrtovanjem na sosednjih ozemljih, kot so Beneška, Slovenija in Koroška. Deželni urbanistični načrt — pravijo tri sindikalne zveze — ne zavrta, marveč potrjuje obrobni značaj Furlanije - Julijske krajine ter Trsta v razmerju z velikimi gospodarskimi središči tako Evrope kot Italije. Mednarodno vlogo Furlanije - Julijske krajine upošteva samo v posredovanju energetskih surovin z naftovodi in metanovodi.

Glede sodelovanja med sosednimi deželami lahko dodamo, da je prišlo ponovno do izraza na spomladanskem velesojmu v Zagrebu, na katerem je sodelovalo 33 razstavljavcev iz Furlanije - Julijske krajine. Ravnatelj trgovske zveze v Trstu je ob tej priložnosti spomnil, da je šlo lani preko mejnih blokov na Tržaškem v Jugoslavijo nad 18 milijonov italijanskih državljanov. Po drugi strani številni turisti iz Slovenije in Hrvaške kupujejo v Trstu in Gorici zlasti nadomestne dele za avtomobile, zlatarske in urarske izdelke, športno in hišno opremo ter oblačila in obutev. Računati je mogoče, da obmejne izmenjave dosežejo letno sto milijard lir.

Tržaški občinski svet o razvojnih načrtih

O deželnih razvojnih načrtih, katere je deželni svet odobril z glasovi leve sredine, so razpravljali tudi v tržaškem občinskem svetu. Sprejeta je bila resolucija, ki je bila prav tako potrjena z glasovi leve sredine. Ta resolucija v začetku poudarja važnost deželne urbanistične zakonodaje, po kateri je Furlanija - Julijska krajina na prvem mestu v Italiji. Nato ugotavlja razne pomanjkljivosti deželnega urbanističnega načrta zaradi premajhnega upoštevanja tako vloge Trsta in na splošno osme socialno - gospodarske cone (Trst - Tržič - Gorica) kot mednarodne funkcije celotne naše dežele.

Ena izmed značilnosti novega deželnega urbanističnega načrta — nadaljuje sredinskolevičarska resolucija v tržaškem občinskem svetu — mora biti ustanovitev Evroporta na Gornjem Jadranu. Prti mora do širkega pristaniškega kompleksa Trst - Tržič - Benetke ob povezavi s plovnim prekopom. Za trgovinsko in industrijsko dejavnost je treba dati na razpolago obširna ozemlja, a po drugi strani je treba zaščititi tudi turistična obalna področja in zlasti laguno Gradč - Marano.

Zagotoviti je treba — nadaljuje resolucija — nagel železniški prevoz ljudi na liniji Milje - Trst - Nabrežina - Tržič - letališče v Ronkah. Preveriti je treba skladnost predlaganih urbanističnih standardov s posebnim položajem Trsta, katerega deželno in mednarodno vlogo je treba okrepiti ter ga opremiti s primerno infrastrukturo. Odobriti je treba širše perspektive za razvoj tržaške obale, zlasti za navtični turizem. Podobno je s perspektivami za Kras. Končno je treba izvesti predlagane načrte za namestitve mednarodnih znanstvenih ustanov v Sesljanu.

N A R O B U

Igor Tuta

Delavski praznik

S prvim majem se dogaja podobno kot cerkvenimi prazniki v Italiji, upoštevajo jih in jih sprejemajo tudi tisti, ki sicer odklanjajo vero in nasplošno nasprotujejo Cerkvi. In tako danes praznujejo delavski praznik ne samo vsi delavci po vsem svetu, ampak tudi tiste vlade in mednarodne ustanove, ki so pred leti ostro nastopale proti temu praznovanju. Med temi gre še posebej omeniti ameriško vlado, saj nas delavski praznik in datum prvega maja spominja prav na protest ameriških delavcev in njihove sindikalne akcije za bolj človeške razmere na delu. Če je tedaj praznik prvega maja zgubil na sindikalni ravni svoje neposredne osti in se je iz dneva protesta in zahtev za večje pravice delavcev, spremenil v vseljudsko praznovanje je to gotovo zato, ker so se razmere delavskega razreda zlasti v zadnjih desetletjih vidno izboljšale in mesto delavca dobiva v današnji družbi svoje dejansko in neoporečno mesto. Kot pa se to redno dogaja je delavski praznik s svojo svetovno razširjenostjo izgubil na svoji globini. Delavski shodi, vihrajoče zastave, ljudske veselice so vsekakor potrebna sredstva, ki pogujejo neko vzdušje, neko posebno pripravljenost in neko zavest delavske skupnosti. Nujno pa mora biti v globini delavskega gibanja nenehno prisotna odgovorna zavest, kaj pomeni biti delavec in kaj zahteva ta pripadnost od posameznika. Našemu vsakoletnemu praznovanju moramo le dati tudi nekaj globljega, da se ne bodo shodi, zastave in veselice spremenile v uspalno sredstvo, ob misli, kako smo združeni, kako smo enotni, kako smo močni.

Medtem pa prodirajo naprej tiste temne in delavstvu sovražne sile, so od vedno videle v njem le sredstvo svojega bogatenja zlasti ob podpori tistih delomrznežev, ki delavski razred sovražijo, ker sami nič ne delajo. V vseh je še živ spomin na zadnje krvave dogodke v Milanu, ko se je črna roka poslužila prav skupine brezdelne mladine za svojo nevarno prevratniško igro. Praznovanje prvega maja se mora zato slej ko prej istovetiti v zavesti vsakega delovnega človeka z odločnim in nepopustljivim bojem proti obnavljanju fašistične nevarnosti. In če je ta boj resničen in ne le prazno ali moderno besedičenje, če je naša zavest res na strani zatiranih in ubogih, če verjamemo v gonilno silo delavskega razreda, če smo pošteni kristjani ali neprilagodljivi marksisti, potem naš notranji in zunanji upor ne bo zgrajen samo na odklanjanju grozeče črne nevarnosti, ampak se bo postavil proti vsem tistim vmesnim stopnjam od politične oblasti, do ekonomske moči, ki protidelavskemu fašizmu dopuščajo svobodo gibanja.

Svetovna zgodovina se je v stoletjih velikokrat, prevečkrat gradila mimo in celo proti delavskemu gibanju, morda se bo to še dogajalo, toda prav tako je res, da boljše življenjske pogoje ustvari le pošteno in torej konstruktivno delo. Boljša prihodnost je zato bolj ko kdajkoli v rokah delavskega razreda. Z njim in samo z njim bo mogoče graditi boljšo, pravičnejšo in odgovornejšo človeško družbo.

Našemu prvomajskemu praznovanju tedaj manjka vsa bistvena vsebina, če se nismo ali se nočemo odločiti za delavski razred, če je naše zaupanje v delavski razred majhno, če delavskega razreda ne spoštujemo in ga tudi s svojim zgledom ne krepimo. Čemu potem sploh praznujemo prvi maj?

Nekaj pripomb k radijskim programom

Naša javnost, ali bolje rečeno naši kulturni krogi, se kot kaže, malo premalo zavedajo kulturnega in informativnega, posredno pa tudi vzgojnega pomena naše radijske postaje Trst A. Tega ne bi mogli trditi o vodstvu radijske postaje oziroma o sestavljavcih programov, ker programi tak namen dobro odsevajo, pač pa o poslušalcih, ki programe premalo sami spremljajo in usmerjajo s kritiko v tisku ali morda z direktnimi dopisi vodstvu. Naše uredništvo sicer večkrat dobi dopise, v katerih se kak naš bralec spotakne ob ta ali oni radijski program (največkrat le ob izgovarjavo kakšne besede, ob tujke — pri čemer pa nimajo razni starejši ljudje za tujke sploh vse besede, ki si jih je ustvarila slovenščina v svojem naravnem in nujnem razvoju od časa njihove mladosti — ali ob kak glasbeni spored), vendar pa zelo redkokdaj kako res stvarno in temeljito oceno vsega radijskega sporeda. Še večkrat pa nam ljudje ustno izražajo svoje pritožbe ali želje, češ naj bi mi napisali tako in tako: »Dajte, napišite...!«

Čeprav navadno takim željam ne ustrežemo, ker smo mnenja, da se ljudje tudi v takih stvareh ne smejo skrivati za anonimnostjo in naj odkrito in javno povedo svoje mnenje, bomo tokrat napravili izjemo, glede na to, da je bilo zadnji čas takih prošenj in ustnih ocen posebno veliko in ker mislimo, da je dobro, da zve za ta mnenja tudi vodstvo radia Trst A.

Tudi tokrat se spotikajo nekateri ob jezik napovedovalcev, ob razne naglase, polglasnike itd., kar pa smo že omenili. Mogoče bi bilo dobro, da bi napovedovalci malo bolj upoštevali naglase in vokale tukajšnje oziroma primorske govornice in se ne bi tako zelo ravnali po ljubljanski težnji po preganjanju samoglasnikov, ki bi rada menda sploh vse samoglasnike v slovenščini nadomestila s polglasniki oziroma napravila iz slovenščine jezik samih soglasnikov, v nasprotju s skoro vsemi slovenskimi narečji, ki morajo vendar ostati osnova književnega in izobraženega jezika, ne pa da ta postane njihovo nasprotje.

Na splošno pa so bili ljudje zelo zadovoljni z letošnjim velikonočnim programom, tako kar zadeva dramski in govorni, kot tudi, kar za-

deva glasbeni program. Prazničnost in slovesnost tega praznika je res dobro prišla do izraza, kot tudi slovenska ljudska tradicija v zvezi z njim. To velja tudi za poročila. Velikonočni značaj ni bil niti premalo niti pretirano poudarjan, ampak je bilo povsod čutiti pravo mero. Edino, česar bi si želeli več, so ljudske velikonočne pesmi z direktno registracijo ljudskega petja v cerkvah, ne samo umetno petje zborov. To pa je seveda težko doseči, čeprav je pokazalo vodstvo glasbenega sporeda v tem pogledu (ljud-

**Ob zaključku druge zakonodajne seje
deželnega sveta Furlanije - Julijske
krajine vabi**

SLOVENSKA SKUPNOST

na razgovor s svojim zastopnikom v deželni svet dr. Dragom Štoko, ki se bo s predstavniki slovenskega tiska in radia pogovoril o delu in boju za slovenske narodnostne pravice v deželnem svetu. Razgovor bo v petek, 4. maja ob 17.30 na sedežu Slovenske skupnosti v Trstu, ul. Ghega 8/1. nadstropje.

sko petje), že tako posrečene oddaje, da nas je kar razvadilo in je daleč preseglo vse druge slovenske radijske postaje.

Končno naj navedemo še eno željo nekaterih naših bralcev, ki se bo zdela mogoče komu malenkostna, a njim se le zdi važna. Želijo namreč, da bi VSI napovedovalci športnih sporedov ob nedeljah RAZLOČNO in POČASI navedli lestvico stave »Totocalcio« ter jo dvakrat zaporedoma prebrali, kot je bilo to v navadi nekoč, ne pa tako naglo in mimogrede, da si je poslušalec ne utegne zapisati. Športni napovedovalci bodo s tem mnogim poslušalcem zelo usregli in si pridobili novih prijateljev med njimi.

— O —

V Baragovem domu v Ricmanjih so odprli v soboto 28. aprila drugo osebno razstavo kraških motivov na olje slikarja

ROBERTA DANEVA

Razstava bo odprta do 14. maja od 14. do 20. ure vsak dan.

— O —

V soboto, 5. t.m., bo v Slovenskem kulturnem klubu predaval Vili Stegu o temi

KRISTUS — UTELESENJE KRŠČANSKE IDEJE
Začetek ob 19. uri. Vabljeni!

ZA RAZPUST FAŠISTIČNIH ORGANIZACIJ

V soboto, 28. aprila, se je sestal v Nabrežini pod predsedstvom dr. Legiša enotni protifašistični odbor za občino Devin-Nabrežina. Prisotni so bili podpredsednik posl. Škerk, tajnika Slavko Pertot in Vittorino Caldi, predstavniki Slovenske skupnosti, KPI, PSI in PSDI. Na sestanku je bilo sklenjeno, da bo odbor prevzel akcijo pobiranja podpisov peticije za razpust in prepoved vseh fašističnih organizacij. Podpise so začeli pobirati ob prvomajski manifestaciji v Nabrežini. Obvezali so se nadalje, da bodo akcijo izvedli tudi po posameznih vaseh v občini. Prebivavci Nabrežine lahko podpišejo peticijo vsak torek in petek od 14. do 17. ure v prostorih sindikata CGIL na nabrežinskem glavnem trgu. Za ostale vasi bosta kraj in čas pobiranja podpisov pravočasno javljena.

PREDAVANJE O KOROŠCIH

V ponedeljek zvečer je predaval v Društvu slovenskih izobražencev v ulici Donizetti 3 dr. Vrbinc s Koroškega o koroškem katolicizmu in o nedavni škofijski sinodi, katere najvažnejši sklep, vsaj za Slovence, je izjava o sožitju obeh narodnosti v celovski škofiji.

Predavatelj je prikazal pomen te izjave, in kako je do nje prišlo. Ni posegal na politično področje, vendar je kljub temu prišel do izraza v predavanju težavni položaj koroških Slovencev, katerim je za zdaj le v Cerkvi dana določena enakopravnost, a šovinisti se pripravljajo, da jo izženejo tudi od tam s tako imenovanim »navalom na očenaš«, slovenski očenaš kot ponekod edini simbol enakopravnosti obeh jezikov v cerkvi.

Predavanja se je udeležilo okrog 35 izobražencev. Lahko bi jih bilo več.

V soboto, 5. t.m. bo odprl Italijansko-avstrijski kulturni krožek v galeriji »Lanterna« ul. S. Nicolò 6-a, razstavo del slikarja Heinza Petra Maya iz Beljaka.

NAGRAJENA DIJAKINJA SLOVENSKEGA UČITELJIŠČA

MSOI — študentovsko gibanje za mednarodno organizacijo je priredilo ob priložnosti letošnjega Evropskega dneva šole lepo obiskan seminar za dijake višjih srednjih šol s slovenskim in italijanskim učnim jezikom v Trstu, in sicer v dvorani liceja Dante Alighieri.

Pet dijakov (med njimi Neva Ferluga iz IV. letnika učiteljskega A. M. Slomšek) je dobilo za sodelovanje pri seminarju nagrado v obliki brezplačnega študijskega potovanja v Švico, kjer se bodo zadnji teden v aprilu seznanili z delovanjem uradov Organizacije združenih narodov v Ženevi.

GRAFENAUER BO PREDAVAL V DEVINU

Ob 260. obletnici tolminskega kmečkega upora, katerega del se je odvijal tudi v Devinu, kjer je bil oblegan devinski grad in je padlo več upornikov, bo »Kulturni krožek Devin-Štivan« priredil v soboto, 12. t.m. z začetkom ob 20. uri predavanje, ki bo skušalo osvetliti naši javnosti takratne dogodke. Predaval bo znani slovenski zgodovinar univ. prof. dr. Bogo Grafenauer iz Ljubljane.

Večer bo dopolnil s serijo uporniških pesmi pevski zbor »Igo Gruden« iz Nabrežine, ki ga vodi prof. Sergij Radovič. Tudi za to točko vlada v vasi veliko zanimanje, saj bo to prvi javni nastop Nabrežincev v Devinu. Ob tej priložnosti bodo odborniki »Kulturnega krožka Devin-Štivan« zbirali podpise za peticijo, ki zahteva dokončno prepoved fašistične dejavnosti.

POZIV SLOVENSKE SKUPNOSTI

Slovenska skupnost se pridružuje akciji za podpisovanje peticije za razpust fašističnih organizacij. Peticije lahko podpišete na sedežu Slovenske skupnosti v ul. Ghega 8 od 16. do 19. ure vsak dan razen ob sobotah in nedeljah.

Prvomajski praznik v Bazovici

Lepo sončno vreme je privabilo prvega maja popoldne kar precej ljudi tudi na igrišče Slomškovega doma, kjer je bil pripravljen prijeten ljudski praznik. Pred številnim občinstvom, med katerim je bilo veliko otrok in mladine, so se najprej zvrstili ansambel Kondor, sekstet Planika iz Gročane, harmonikarski ansambel in solist Bruno Bajt, ki je s svojo elektronsko harmoniko vzbudil veliko zanimanja in odobravanja pri poslušalcih.

Priložnostni govor je imel Igor Tuta, ki je v nekaj besedah orisal zgodovinsko izbiro 1. maja za delavski praznik in poudaril njegov pomen v današnjem času. Na socialnem področju je še veliko nerešenih vprašanj, za katere se je treba vedno in odločno zavzemati. Praznovanje prvega maja mora biti zato tudi čas razmiš-

ljanja za vse poštene delavce, da bodo svoje delo razumeli kot nujen doprinos k skupni socialni blaginji. Tudi delo za svoj narod je zato stvar, ki mora najti svoj prostor na tem delavskem prazniku. Prisotne je nato pozdravil deželni svetovalec Drago Štoka, ki je podčrtal med drugim potrebo, da vsi odgovorno sodelujemo pri gradnji vedno bolj človeških odnosov na delovnem mestu in v družbenem življenju, in to še prav posebno v tem sedanjem težkem političnem trenutku.

V programu so sledili še zabavni prizori s šaljivimi igrari in izredno bogat srečolov. Zabava se je potem zavlekla pozno v noč, ko so se po plesišču zavrteli pari ob zvokih ansamblov Kondorja, Planike in Brunota Bajta s harmoniko.

»ESPOMEHO 73« V GORICI

V petek, 27. aprila so v Gorici odprli mednarodni sejem »Espomeho 73«, na katerem sodelujejo Italija, Jugoslavija, Avstrija, Madžarska in letos prvič tudi Češkoslovaška. Prireditelji, ki bo odprta do 6. maja, so pripravili na treh krajih: v ulici Cadorna in v dolinici Korna, kjer so razstavljeni v glavnem industrijski izdelki, in na goriškem gradu, kjer si obiskovalci lahko ogledajo razstavo vin.

Kot vsaka podobna pobuda, je torej tudi sejem »Espomeho 73« v Gorici zgovoren izraz in odraz gospodarskih in še posebej industrijskih zmoglosti ter sposobnosti posamezne države. Tako je že na prvi pogled vidno, da se Italija uveljavlja predvsem z industrijskimi izdelki, na primer pohištvo, keramiko, opremo za stanovanje, kmetijskimi in drugimi stroji, širšo javnost pa je zelo zanimala tudi oprema za tabornjenje. Avstrija je pokazala različne pripomočke za smučanje in nekatere folklorne obarvane spominke, kar navaja k ugotovitvi, da hoče ta država predvsem vzpodbujati večji obisk tujih turistov, zlasti še na sosednjem Koroškem. Podobno velja za Češkoslovaško, ki je razstavila v glavnem folklorne predmete, in za Madžarsko, ki je pripravila tudi letos tipično madžarsko kuhinjo, z razstavo izdelkov prehrabene industrije pa je pokazala, da hoče zaenkrat predvsem s temi proizvodi prodreti na zahodno tržišče. Iz Jugoslavije so nastopila tri slovenska podjetja.

Pri razstavi vin na goriškem gradu sodelujejo Italija, Jugoslavija, Francija in Madžarska. Od domačinov je zastopan Konzorcij za varstvo originalnih briških vin, v katerem so vključeni tudi nekateri slovenski vinogradniki iz Brd. Med slovenskimi gospodarstveniki ima lastno stojnico na goriškem »Espomehu« trgovec Jožef Lutman iz Gorice, ki je v dolinici Korna razstavil kmetijske stroje in motocikle.

V okviru prireditve »Espomeho 73« so pripravili razna strokovna srečanja, okrogle mize, zabavne in folklorne prireditve, otroško slikarsko tekmovanje »ex tempore« in podobno. Od kulturnih prireditev, ki bodo še na sporedu, naj omenimo vokalni koncert zbora »Ensemble Madrigal« iz Budimpešte, ki bo v soboto, 5. maja ob 21. uri na goriškem gradu. Naslednji dan

PREJELI SMO S PROŠNJO ZA OBJAVO

Kot župan števerjanske občine smatram za umestno razložiti nekatere stvari, ki so prišle zadnji čas v javnost. Tolmačim tudi želje občinskega odbora, če pojasnim naslednje:

- Po obstoječih zakonih je občina dolžna skrbeti za red na šoli, ki spada pod občinsko pristojnost. Zato sem uslužbenec števerjanske osnovne šole dal točna navodila glede vodenja kuhinje.
- Mojim navodilom nista imeli za umestno slediti dve uslužbenki in sta zaradi tega dali ostavko na svoji mesti, in sicer dne 28.3.1973.
- Občinski odbor je na svoji redni seji dne 3.4.1973 sprejel njuni ostavki s sklepom št. 30. Na isti seji je sprejel v občinsko službo dne novi uslužbenki, ki sta nastopili 5.4.1973.
- Vse polemike, ki so nastale s tem v zvezi, nimajo nikakršne osnove in se zdi, da sta uslužbenki, ki sta dali ostavko, le žrtvi določenih spletk, ki ne bi smele imeti s števerjansko šolo nikakršne zveze.

Števerjan, 18.4.1973

Župan: Stanislav Klanjšček

ob 15.30 uri bo v dolinici Korna glasbena zabavna prireditev s podelitvijo nagrad najboljšim v slikarskem tekmovanju.

Sejem »Espomeho 73« še ni zavzel takega pomona in vlege, kot bi bilo želeli, vendar kljub temu že sedaj opravlja pomembno vlogo pri krepitevi gospodarskih in tudi vseh ostalih stikov med Vzhodom in Zahodom. Njegov nadaljnji razmah je seveda v veliki meri odvisen od gradnje novih sejmskih prostorov, za kar so že pripravljene načrti in bodo v bližnji bodočnosti pričeli z gradnjo. Opaziti je bilo tudi, da so slovenski gospodarstveniki preslabo zastopani, saj nudi take pobude veliko možnost za prodor v širši prostor in za uveljavitev v njem. Pripomnili bi še, da smo ob ogledu več oddelkov, v katerih so razstavljale italijanske založbe, pogrešali vsaj enega s slovenskimi knjigami, ki bi ga pripravila ena ali skupno več slovenskih založb.

— O —

Štandrež

PROSVETNO DELO

Prosvetno društvo »Štandrež« se živahno pripravlja za sodelovanje pri prireditvah ob jubileju kmečkih puntov. Društvena dramska skupina bo nastopila pri spominskem slavlju 6. maja ob 16. uri v Štandrežu na dvorišču poleg župnijskega doma. Nastopili bodo tudi pevski zbori.

Prosvetno društvo bo imelo svoj delovni delež tudi pri prazniku špagljev, ki ga pripravljajo za soboto, nedeljo in ponedeljek, od 19. do 21. maja. Ta kmečko-kulturni praznik je v Štandrežu postal že tradicionalen. Letos bo imel živahen in pester spored, ki bo gotovo privabil ljudi iz mesta in vasi.

Podgora

ČUDNE MANIRE

Iz krogov pevskega zbora v Podgori smo zvedeli o prav čudnih navadah in obžalovanja vrednih manirah, ki vladajo med italijanskim farnim mladinskim krožkom. Ta ima prostore poleg sobe našega pevskega zbora.

Pa so nadebudni fantiči, ki jim je krožek ustanovil začasni pomožni kaplan, odprli s silo omaro za note, razbili steklena vrata.

To naj bo vzgoja in pot k sožitju?

Naš dušni pastir in člani našega zbora se trudijo za pametno sožitje, naletijo pa na take barabinske odgovore. Ustrezni dejavniki bodo morali poučiti osebe, ki so odgovorne za tako početje.

Števerjan

SPOMIN NA GROB

Naša soseska je še vedno pod vtisom nenadne in prezgodnje smrti nepozabnega mladeniča Jožka Maraža. Vsa vas ga je spremlila na zadnji poti iz goriške bolnišnice v števerjansko cerkev k zadušnici in nato na domače pokopališče.

Za veliko noč je rajni nosil še baldahin pri procesiji v isti cerkvi, kjer je nekaj dni pozneje ležal v krsti med petjem in molitvijo vseh sosedov in znancev, tudi iz sosednjih vasi. Jožko je bil spoštovan in priljubljen fant daleč na okoli. Solzne so bile oči vseh pogrebcev, ki so vedeli, da se pokojniku ni izpolnil poslednji up, da bi v nekaj tednih popeljal nevesto pred oltar in si ustvaril novo življenje. Le eno se mu je izpolnilo, da počiva v zemlji, ki jo je z vsemi silami ljubil, še v prisposobi svoje smrti: našli so ga v vinogradu z razprostrtimi rokami in z obrazom na zemlji, kot da se z objemom in poljubom poslavlja od nje. In se je za vedno...

Naj mirno počiva v njej!

Rupa - Peč

NASVIDENJE 13. MAJA!

V nedeljo bi bili morali praznovati tradicionalni praznik svetega Marka z že običajno »frtaljo«. Požrtvovalni pripravljalni odbor je že uredil vse potrebno za veselo farno in vaško praznovanje. S skrbjo je računal tudi na dež, ki je na žalost preprečil, da bi se razvil napovedani pevski in folklorni spored.

Na veseličnem prostoru pri cerkvi se je zbralo vse polno domačinov in gostov. Tiščati so se morali pod dežniki pri stojnicah. Kljub kislemu vremenu so se obrazi razjasnili ob izredno dobri kapljici in prebevanju domačega zbora, ki je skrbel za dobro voljo.

Ko so se gostje in domačini razhajali, so si obljubili, da bodo prišli na »Markovo frtaljo« v nedeljo, 13. maja ob 15. uri na isti prostor. Prireditelji so obljubili, da bo spored še bolj pester.

— O —

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE V GORICI

ob sodelovanju kmečkih društev v slovenskih vaseh na Goriškem prireja

SPOMINSKO SLAVJE

ob jubilejih kmečkih puntov

V soboto 5. maja ob 20.30

Za »staro pravdo« — Večer slovensko-hrvaškega in tolimskega punta

V nedeljo 6. maja v Štandrežu ob 16. uri

Javno zborovanje — Slovensko ljudstvo v boju za svoje pravice.

Slovenskim vernikom v Krminu

Po 27 letih smo krminski Slovenci vendarle dosegli duhovno oskrbo in zlasti sv. mašo v slovenskem jeziku, kar nam po božji pravici in po členu št. 3 ital. rep. ustave zakonito pripada. Da smo to dosegli imajo v glavnem zasluge prežvišeni g. nadškof, dekan G. Trevisan, slovenska duhovščina v Gorici, a predvsem pa krminski slovenski župljani, ki so stalno in neutrudljivo zahtevali slovensko mašo.

Vsakemu našemu človeku je s tem dana možnost, da ima v svojem jeziku vso duhovno oskrbo. V posebno zadoščenje mu bo, da se bodo vršila v slovenskem jeziku najvažnejša verska opravila, kot so krst, poroka in pogreb.

Duhovna oskrba v slovenskem jeziku in duhu bo posebno važna za vzgojo naših otrok

in mladine, torej za srečo naših družin. Prepričani smo, da se bodo vključili v to ustanovo zlasti matere in očetje, ki so tako v skrbeh za otroke, za hčerke in sinove. Ustvarimo z združenimi močmi prijetno in hkrati zdravo vzgojno okolje naši mladini.

Prva slovenska sv. maša bo pri Subidi v nedeljo 13. maja ob 10. uri, ki jo bo daroval čast. g. Mirko Rijavec.

Na nas je sedaj, na naši verski in narodni zavesti, ali bo ta slovenska dušnopastirska oskrba, in predvsem sv. maša na Subidi trajno obstala za bolj plodno rast božjega kraljestva v našem okraju.

Odbor krminskih slovenskih župljanov

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Na deskah amaterskega gledališča

Kot smo že napovedali, je tržaško Slovensko amatersko gledališče pripravilo za svojo drugo letošnjo premiero dramsko epizodo Arkadyja Leokuma »Sovražnika?«. Delo je precej zahtevno, če ne drugega zato, ker se dejanje odvija ves čas med dvema igralcema: med gospodom Millerjem, ki ga je poustvarjal Sergij Verč, in natakarkem Gittellmanom, ki mu je določil lik Boris Mihalič. Zahtevno je delo tudi zato, ker po njegovi nastavitvi in tematiki meji že na eksperimentalno delo in se tedaj pogosto poslužuje prav eksperimentalne hermetike in situacijske iskanosti.

Zgodba je zelo preprosta, saj avtorju ni šlo za razčlenjeno pripovedno zgodbo, ampak za prefinjeno psihološko analizo povprečnega gospoda, ki ni gospod, in povprečnega natakarkja, ki prav tako ni natakark. Pet let se plete ta naša klavarna zgodba — piše režiser Adrijan Rustja v spremni besedi v gledališkem listu — in pet let skromni natakark po žira žalitve, prejema napitnine, si ustvari družino, postane delničar restavracije, si uredi udoben dom in na tistem sovražni neljubega gosta, ki mu greni življenje. In nekega dne se Gittellman domisli, da noče biti več za gospoda Millerja le navaden natakark, temveč podjeten gospodarstvenik, ki investira denar, ki ga zasluži v kupčijah. Bahavi gospod Miller se izkaže le uboga nesrečna duša in se oprime natakarkja s tisto silo, ki je značilna za ljudi, ki se potapljajo. Nastane torej položaj, ko si ta dva navidezna sovražnika postaneta vzajemno potrebna.

Igra je torej dovolj zanimivo nastavljena in izpeljana, da se ni bati kakšnih dolgovernih monologov in scen. Prav tako pa zahteva tak tekst izredno paznjo in izdelanost nastopajočih, njihove govorice, njihovega premikanja po odru, njihove maske. Tako delo tudi predpostavlja izredno izdelane karakterje posameznih likov.

Verč in Mihalič sta se vsekakor močno potrudila in pod večšo Rustjovo roko ustvarila razgibano in tekočo igro. Marsikaj pa bi bilo možno še izdelati ali popraviti. Oba sta se močno vživela v svoja lika in to morda celo preveč, tako da je bila občasno njuna igra razbita in sta dajala vtis, da igra vsak po svoji poti. Če pa ju primerjamo, moramo vsekakor ugotoviti, da je bil Mihalič s svojo vdanostjo, potrpežljivostjo in s svojim ponosom ustvaril vsekako zelo lep in zaključen in prepričljiv lik preprostega človeka, ki vsekakor bolj prizadene gledavca kot zagnan, vase zaljubljen in kričeč lik Millerja. Verču pa je treba priznati, da je polagal posebno paznjo na odrski jezik in da je v tem tudi uspel. Pri obeh nastopajočih se je pač

čutilo jezikovno vodstvo Mire Sardočeve, ki je v zadnjem času sprejela prepotrebno skrb za pravilen odrski jezik.

Pri omenjeni igri so sodelovali še Danilo Glavina kot tehnični vodja, Robert Ota s sceno in Lučana Pribac s kostumi. V gledališkem listu, ki so ga mladi amaterji tokrat okusno uredili, amatersko gledališče obljublja za prihodnjo premiero noviteto z naslovom »Satirični kabaret«.

— O —

KNJIGA O HRVATSKEM NARODNEM PREBUJENJU V ISTRI

Pred kratkim smo prejeli drugo knjigo obširnega zgodovinskega dela »Hrvatski narodni preporod u Istri«, ki ga je napisal dr. Božo Milanović, izdalo pa »Istarsko književno društvo sv. Cirila i Metoda« v Pazinu. Prva knjiga je izšla leta 1966 in obsega dogajanje od 1797 do 1883, druga, ki je izšla letos, pa se zaključuje z letom 1954, ko je hrvatski del nekdanje cone B Svobodnega tržaškega ozemlja pripadel republikli Hrvatski. Avtor, ugleden istrski duhovnik in narodni delavec, je na osnovi dolgotrajnih raziskav, pregledov časopisja, dokumentov, lastnih zapiskov in srečanj z nekaterimi še živečimi voditelji hrvatskega nacionalnega gibanja v Istri v predvojni dobi, uspel sestaviti zaokroženo in dobro dokumentirano podobo boja istrskih Hrvatov za osvoboditev in združitev s Hrvatsko oziroma Jugoslavijo.

Ker je znano, da je bil nekdanji Trst mnogo let kulturno in politično središče tudi Hrvatov iz Istre, in ker je bilo njihovo življenje z mnogimi vezmi povezano s tukajšnjimi Slovenci, bo knjiga nedvomno zanimala tudi slovenske zgodovinarje, ki se ukvarjajo s preučevanjem preteklosti na Primorskem. O njej bomo še obširneje in bolj temeljito poročali.

RAZSTAVA O PALLADIU V VICENZI

V letošnjem letu se v Vicenzi pripravljajo, da bodo proslavili spomin velikega renesančnega arhitekta Andrea Palladia, ki je v 16. stoletju temu mestu dal tako značilen zunanji pečat. Najpomembnejša prireditev v tem okviru bo razstava v Palladiovi Baziliki, ki jo bodo odprli 30. maja in bo trajala do 11. novembra. Andrea Palladio (rojen 1508 v Padovi, umrl 1580 v Vicenzi) se je začel vidneje uveljavljati okrog leta 1540, ko so v Italiji delovali naslednji znani arhitekti: Michelangelo, Vignola, Serlio, Sanmicheli, Antonio da Sangallo, Jacopo Sansovino. Postal je osrednja osebnost med arhitekti v Beneški republikli. Pri gradnji palač, cerkva in zlasti vil so mu v poznejšem času priznali, da je znal neverjetno preoblikovati teme antičnega klasicizma. Razširjenost palladijevske arhitekture v Evropi in tudi v ZDA, zlasti v času neoklasicizma, priča o spoštovanju, ki so ga do njegovega dela imeli umetniki v obdobju, v katerem so skušali obnoviti kult klasičnosti.

Razstava v Vicenzi se bo delila na pet oddelkov: Palladio in antika, Palladio in sodobniki, Palladiov opus, Palladianizem, literatura o Palladiu. Razstavo pripravlja mednarodno središče za študij arhitekture »Andrea Palladio«, s podporo vseh pomembnejših ustanov v Vicenzi. Razstava bo pomembna tudi za slovensko umetnostno zgodovino, saj poznamo na Slovenskem nekaj primerov stavb, ki so nastale iz tradicije Palladiove ustvarjalnosti. Omenimo naj cerkev v Pušcavi na Pohorju, ki je nastala v 17. stoletju, in uršulinsko cerkev v Ljubljani, ki so jo sezidali v prvi polovici 18. stoletja.

NAGRADA VSTAJENJE ZA L. 1972

Komisija literarne nagrade Vstajenje, ki jo sestavljajo M. Jevnikar, Fr. Jeza, A. Kacin in Zora Rebula - Tavčar, se je sestala 1. maja 1973 in podelila literarno nagrado Vstajenje za leto 1972 korški pesnici Milki Hartman.

Komisija je takole utemeljila svojo odločitev: Njena zbirka Lipov cvet, ki je izšla leta 1972 pri Mohorjevi družbi v Celovcu, izraža ljubezen do slovenske besede in koroške zemlje. Iz njenih pesmi zveni bolečina in stiska koroškega slovenskega človeka; istočasno mu ohranjajo bogastvo ljudskih običajev, razkrivajo edinstveno lepoto pokrajine ter vzbujajo vero in upanje v lepšo bodočnost. Pesmi so primerne čustvovanju njenih rojakov, saj so mnoge uglasbene in že ponarodele.

Denar za nagrado je poklonila Hranilnica in posojilnica na Opčinah.

SLOVENSKO AMATERSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Predstave Slovenskega amaterskega gledališča v Trstu:

V nedeljo 6. maja ob 17. uri v svetoivanskem Marijinem domu:

Arkadij Leokum: »SovražnikaŠ«, dramska epizoda. Režija Adrijan Rustja;

v torek, 8. maja ob 21. uri v dvorani p.d. »I. Cankar«, Ul. Montecchi 6: gostovanje gledališkega umetnika Staneta Raztresena z recitalom »Slovenske bridke in pikaste«;

v sredo, 8. maja ob 21. uri v Prosvetnem domu na Opčinah: Jože Javoršek: »Povečevalno steklo«, farsa v treh delih. Režija Sergij Verč;

v nedeljo, 13. maja ob 17. uri v Finžgarjevem domu na Opčinah: Arkadij Leokum: »Sovražnika?«, dramska epizoda. Režija Adrijan Rustja.

VABILO

na otvoritev spominske razstave

STANETA SEVERJA

Otvoritev bo v Trstu, v petek, 4. maja 1973, ob 20. uri v foyerju Kulturnega doma — Razstavo prireja Gledališki muzej v Ljubljani in Stalno slovensko gledališče v Trstu.

Aktualnosti

PROSLAVA 260. OBLETNICE KMEČKEGA PUNTA V TOLMINU

V nedeljo, 29. aprila, je bila v Tolminu osrednja proslava ob 260. obletnici velikega tolminskega kmečkega punta. Slovesnosti se je kljub slabemu vremenu udeležila velika množica ljudi, med njimi vidni predstavniki slovenskega političnega življenja. Prireditev se je začela s skupnim nastopom nekaterih primorskih pevskih zborov ob spremljavi idrijske godbe na pihala. Slavnostni govornik je bil predsednik Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije Mitja Ribičič. Ob tej priložnosti so v nedeljo v Tolminu pred poslopjem muzeja odkrili spominsko obeležje v počastitev tolminskega kmečkega upora. V mestnem muzeju v Tolminu so ob 260. obletnici tega pomembnega zgodovinskega dogodka odprli zanimivo in dobro urejeno razstavo. Istega dne je v Tolminu nastopilo Stalno slovensko gledališče iz Trsta z dramatisirano izvedbo Pregljeve povesti »Tolminci«.

Naj še omenimo, da je tolminskemu puntu prejšnji teden posvetila posebno oddajo tudi ljubljanska televizija. V njej je nastopil tudi goriški rojak prof. Rado Bednarik, ki je spregovoril o razmerju med Slovenci in sosednjimi Furlani v preteklosti, še posebej v luči boja proti skupnim socialnim krivicam.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

Ivan Pregelj

TOLMINCI

V petek, 4. maja ob 21. uri - Abonma Red A - Premieri

v soboto, 5. maja ob 20.30 - Abonma Red B — prva sobota po premieri

v nedeljo, 6. maja ob 16. uri - Abonma Red C - prva nedelja po premieri

v sredo, 9. maja ob 20.30 - Abonma red D - mladinski v sredo

v četrtek, 10. maja ob 20.30 - Abonma Red D — mladinski v sredo

v četrtek, 10. maja ob 20.30 - Abonma Red E — mladinski v četrtek

v petek, 11. maja ob 16. uri Abonma Red G

Sodobno kmetijstvo

Obeti za Zadružno kraško mlekarstvo - sence nad Združnim hlevom

Občni zbor Zadružne kraške mlekarne, ki je bil 7. aprila letos v bazoviškem domu, je sicer prispeval k razjasnitvi okoli gradnje Zadrugne kraške mlekarne, ni pa utegnil v enaki meri pregledati določenih, ne ravno spodbudnih govoric okoli Zadrugnega hleva v Praprotnu. Najprej je predsednik upravnega odbora Zadrugne kraške mlekarne Alfonz Guštin podal izčrpano poročilo o delovanju zadrug v preteklem letu, zlasti je obrazložil vzroke, ki so privedli do zavlačevanja z začetnimi deli. Zamuda v uresničevanju pobude je v začetku šla na rovaš Deželne ustanove za razvoj kmetijstva, pozneje pa na rovaš negotovih razmer na tržišču, saj se tvrdke dolgo niso hotele vezati s predračuni, ker se cene spreminjajo na tekočem traku. Vendar kaže, da so bile glavne ovire odstranjene in da bo zdaj vse odvisno le od načrtovalca gradnje. Potem, ko je predsednik upravnega odbora še seznanil prisotne z raznimi podatki zlasti glede števila članov in predvidene količine mleka in se zahvalil Pokrajinskemu kmetijskemu nadzorništvu v Trstu in Tržaški zvezi zadrug za njihovo prizadevanje in pomoč in potem ko so podali obračun nad poslovanjem in prebrali poročilo nadzornega odbora, se je začela zelo živahna diskusija. In ta se je sukala v glavnem okoli odnosa, ki ga kaže Deželna ustanova za razvoj kmetijstva do tržaškega kmetijstva, predvsem do živinoreje. Po mnenju zainteresiranih živinorejcev slednja ne opravlja tiste vloge, ki so jo njeni predstavniki obljubili, da jo bo opravljal za razvoj tržaškega kmetijstva. Zlasti je bila odločna kritika s strani članov Zadrugnega kraškega hleva, ki so izrazili prepričanje, da se z uresničenjem pobude namerno zavlačuje.

Poznavalce razmer v naši živinoreji niso ta negotovanja posebno presenetila, saj gre pri teh dveh pobudah tudi za nekatera še nerazčiščena vprašanja, ki vedno znova mečejo senco na njihovo uresničenje. Za zdaj, in kaže, da dokončno, ni več nobenih pridržkov na račun Zadrugne kraške mlekarne, ki ima vse pogoje za donosno poslovanje in torej za upravičenost precejšnjih javnih naložb, saj gre za predelovanje mleka v sir, ki, v kolikor je dober in kakovosten, dobro gre v prodajo in to po ceni, ki je višja kot tista za mleko. Nekoliko drugače je pri Zadrugnem hlevu v Praprotnu. Najprej je dolgo trajalo, dokler je bila vsa dokumentacija nared (zaradi stalnega premikanja cen), nato je prišlo do določenih težav s strani Deželne ustanove za razvoj kmetijstva glede dodatnega kredita in končno je z uvedbo davka na dodatno vrednost prišlo do nove obremenitve in torej povečanja izdatkov, katere naj bi krili iz javnih virov. Med tem pa je umrl eden izmed članov zadrug, kar je še bolj zapletlo njen položaj, ki nima za sabo ravno dosti ljudi. In v tem grmu tiči zajec. Nedvomno ni dobro, če se je za tako pomembno pobudo navdušilo tako malo ljudi. Če bi za pobudo stalo veliko število živinorejcev in zlasti tistih, ki imajo v hlevu malo glav živine — pobuda je bila namenjena predvsem takim obratom, ki so na tem, da prenehajo z živinorejsko dejavnostjo, v resnici pa so se pobudi pridružili obrati z relativno visokim številom glav živine — bi se pobuda dala bržkone lažje braniti pred raznimi udarci, do katerih prihaja zaradi negativnega stanja na področju pridelovanja mleka zlasti v zadrugnih

hlevih. Tako zasnovana pobuda bi imela vso drugačno utemeljitev, kot pa jo lahko ima danes. Javna uprava je sicer že odredila sredstva in podprla pobudo, hkrati pa je polna dvomov v smotrnost take naložbe, ki ima zelo malo zglede na uspeh. Kazalo bi torej napeti vse sile za povečanje števila članov in to z načrtno akcijo prepričevanja živinorejcev predvsem manjših obratov — ne glede, ali bi medtem prišlo do gradnje hleva — in seveda tudi začeti resneje misliti na poslovanje zadrug, saj je na dlani, da z namolženjem dosti mleka še zdaleč niso rešeni problemi pridelovanja mleka. Treba je imeti zelo jasne pojme, kaj početi z namolženim mlekom; ga prodati na trgu ali ga predelati in še drugače ovrednotiti proizvodnjo, zlasti mesa — mogoče s popolnoma novimi pobudami (direktna prodaja, agroturistične pobude).

Iz tega sledi: treba je čim prej razširiti število članov zadrug, da bi s tem rešili tudi probleme okoli oskrbe s krmo in obenem poskrbeti za neokrnjeno povezavo med osnovno proizvodnjo — mleka in mesa ter predelavo in prodajo, skratka s trgov. Člani zadrug pri tem ne bi smeli čakati, da bodo glavno delo opravili drugi, čeravno je tudi nujno, da se poskrbi, da bo deželna ustanova za razvoj kmetijstva močnejše in doslednejše spremljala delo zadrug, zlasti pa se spoprijemala z vprašanjem, ki zadeva pre-

delovanje in prodajo mleka in mesa na trgu in najti zanjo najbolj ustrezno obliko. Doslej ni v tej smeri dosti naredila. Skrajni čas je, da se vsa ta vprašanja temeljito obravnavajo in najde zanje primerna rešitev. S samo gradnjo se problemi ne bodo reševali.

— O —

Za kmetovalce

PORODNIŠKO NAKAZILO

Kmečke žene, vpisane v kmečko bolniško blagajno, imajo v primeru poroda pravico do enkratnega porodniškega nakazila v znesku 130.000 lir začeti s 1. julijem 1972. Prošnjo je treba vložiti najkasneje v 90 dneh po porodu in priložiti potrdilo o rojstvu, v primeri splava pa potrdilo zdravnika.

Patronat EPACA v Trstu, ul. Roma 20, tel. 38100, vam sestavi prošnjo in poskrbi za vse ostalo.

— O —

Prejšnji teden je jugoslovanski predsednik Tito govoril v Beogradu o zunanji in notranji politiki države. Poudaril je, da se Jugoslavija nikakor ne približuje vzhodnemu bloku in da bo še vnaprej ostala zvesta samoupravnim demokracijam.

Goriška občina je ob letošnjem dnevu osvoboditve priredila dokumentarno razstavo o odpornem gibanju med drugo svetovno vojno.

Ob koncu meseca aprila je izšla knjiga z uvodnim esejem dr. Franceta Steleta »Gotsko stensko slikarstvo«, v zbirki »Ars Sloveniae«, ki jo izdaja založba Mladinska knjiga iz Ljubljane. Krasijo jo uspele barvne fotografije, na koncu pa je dodan še izčrpen in pregleden katalog gotskih slikarjev na slovenskih tleh.

ŠPORT Najnovejši dogodki v namiznem tenisu

Državno prvenstvo v Fuggiju

Na letošnjem državnem prvenstvu v Fuggiju so igralci in igralki Krasa in Sokola dosegli celo vrsto odličnih mest, med katerimi so najpomembnejše zlate kolajne, ki so jih osvojile predstavnice Krasa. Težko je bilo pričakovati, da bodo Kraševke lahko ohranile odlično skupinsko uvrstitev iz lanskega leta, zlasti ker se je letos raven italijanskega namiznega tenisa precej dvignila tudi pri dekletih. Boletova dekleta pa nas niso razočarala in so osvojila nekaj res presenetljivih prvih mest. Najboljša je še enkrat bila državna reprezentantka Miličeva, ki je osvojila kar tri zlate in eno srebrno odličje v najkvalitetnejših kategorijah.

Med posameznicami so vsi pričakovali, da bo končno naša najboljša igralka z osvojitvijo prvega mesta dokazala, da je tudi formalno najboljša, vendar pa je bila zadnji dan preutrujena in je podlegla poznejši zmagovalki La Gioia ter se tako uvrstila šele na peto mesto. Bolje je vsekakor šlo med mladinkami, kjer je prepričljivo zmagala, saj ji niti Marconejeva v finalu ni nudila zadostnega odpora. V isti kategoriji je skupaj z Blažinovo osvojila še državni naslov v parih in srebrno odličje ekipno. V ženskih dvojicah v skupini najboljših je Miličeva igrala z Marconejevo in tokrat sta igralki v finalu odpravili izkušeni par Sanco-Santifaller ter si tako zagotovili še eno zlato medaljo.

Mlada Vesnaverjeva se je izkazala

Druga naša predstavnica, mlada Vesnaverjeva je po kolajnah prekosila Miličevo in s tem naenkrat zbrisala slab vtis, ki ga je zapustila na zadnjih dveh deželnih turnirjih. Vesnaverjeva je med naraščajnicami gladko premagala vse nasprotnice in s tem dokazala, da je najboljša v državi. Nato je skupno s tovarišico Rebulovo zmagala še ekipno in v dvojicah vedno v isti kategoriji. Med drugo-

katgoricami je nato še par Vesnaver - Rebula osvojil presenetljivo drugo mesto, saj sta Zgoničanki šele v finalu klonili dvojici Sanco-Greci. Nekoliko slabše pa je šlo med tretjekategoricami, kjer sta naši dekteti pristali »šele« na tretjem mestu. Med posameznicami pa so vse naše predstavnice izgubile že v predtekmovanjih.

Najboljša Peterlini in Košuta

Edina moška predstavnica Sokola sta tokrat bila Peterlini in Košuta, ki sta absolutno najboljša v deželi. Košuta se je med drugokatgoricami uvrstil med prvih osem in prav tako uvrstitev si je priboril v dvojicah skupno s Floreanijem iz Trsta.

Bolje je šlo Peterliniju, ki je še enkrat dokazal svojo pravo vrednost, saj je med najboljšimi podlegel šele trikratnemu državnemu prvaku Bosiju in si tako zagotovil peto mesto. Med moškimi dvojicami pa je predstavnik Sokola skupno s Franchinijem zasedel odlično tretje mesto potem ko se je ponovno srečal z Bosijem in Giontello.

Odgovornost morajo čutiti vsi atleti

Končni izkupiček letošnjega prvenstva je torej vsekako pozitiven. Opazili pa smo, da se prvenstva niso udeležili mlajši člani Sokola in tukaj mislimo predvsem na Radoviča, ki je deželni mladinski prvak in med najboljšimi tretjekategorniki. Bojimo se, da prav prehodna generacija namizno-teniških igralcev, ki bi morala že v prihodnji sezoni prevzeti na rame vso odgovornost najvišjega prvenstva, ni še dovolj zrela in se še ne zaveda važnosti rednih treningov in odgovornosti, ki jo ima igralec do društva in tudi do samega sebe. Prav bi bilo, da bi pri Sokolu nekoliko analizirali vzroke teh pomanjkljivosti in da bi zlasti med poletnimi meseci skušali to odpraviti ter vzbuditi v vseh atletih dovolj čuta odgovornosti

ketna

30

Po Conradu Richterju
prireja Olga Ratej, riše Melita Vovk-Štih.

B
E
L
I
S
I
N

59. Vrišč glasov je potihnil. Nekateri možje so se dali omehčati, drugi so užaljeni umolknili. Čoln je počasi obrnil kljun povprek in zavil k bregu. Beli sin je videl, kako so vesla odločno udarila v vodo. Začutil je tisoč gomazečih mravljincev po hrbtišču. Zavest zmagovalne sreče ga je skoraj podrla. V duhu je videl negibno goščavo za seboj in v njej negibne cevi na preži. Čoln se je hitro bližal. Še malo in... Tedaj se je nekdo med potniki presedel, telesa so se premaknila in iz praznine med telesi se je pokazala otroška glavička. Deček je bil, morda Gor-

donovih let, svetlolas in v sivi obleki s širokim belim pasom, kakršnega je zmerom nosil tudi Gordon. Beli sin je izbuljil oči in klic na pomaganje se mu je zaustavil v grlu. Mar bi bilo mogoče, da so v čolnu njegovi beli starši in da imajo s seboj njegovega prisrčnega, neugnanega brata? Mar bi bilo mogoče, da so prav v tem čolnu in da iščejo njega, ki jim je bil pobegnil? Za hip je pozabil, kdo je in kje je. Samo tega malega svetlolasega dečka je razločno videl pred seboj. Dečka, ki je bil podoben Gordonu, za njegovih hrbtom pa so bile vanj naperjene puške.

60. Tedaj je živahni deček v čolnu nekaj zaklical, obrnjen proti ženi, ki je bila morda njegova mati. Ob zvenu svetlega otroškega glasu se je Beli sin zazibal kot spodnesena cula. Srce se mu je stisnilo v trdo, drobno kepo in sam ni vedel, kdaj se je zgodilo in kako se je sploh zgodilo — toda zgodilo se je, da je iznenada zavpil, kar so mu dala pljuča: »Nazaj! Rešite ga! Past je!« Možje na krovu so hip ali dva stali kot okameneli. Presenečeno so ga gledali. Čoln je bil že tako blizu, da je Beli sin lahko razločil njihove poteze. Videl je belo ženo, ko je odprla usta in nemočno zakrillila z roko. Potem so možje zgrabili za vesla in začeli ve-

slati nazaj. Vesla so švigala vseppek, da se je čoln v panični zmedi nevarno zagugal, naposled pa se je kljun le obrnil in čoln se je jel hitro oddaljevati. Ko je bilo očitno, da se jim bo plen izmuznil, so Indijanci užgali po njem. Počila je prva salva in Beli sin je samogibno počenil, zakaj krogle so žvižgale tik mimo njegovih ušes. Videl je še, kako se je neki korenjak v čolnu zamajal in v loku štrbunknil v vodo, toda veslači se zanj niso zmenili. Kot blazna so vesla grabila vodo in čoln je bil že tako daleč, da so druge krogle zgrešile cilj.